

Natuuronderzoek locatie Zilverschoon 248 – 254 te Oldenzaal

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden

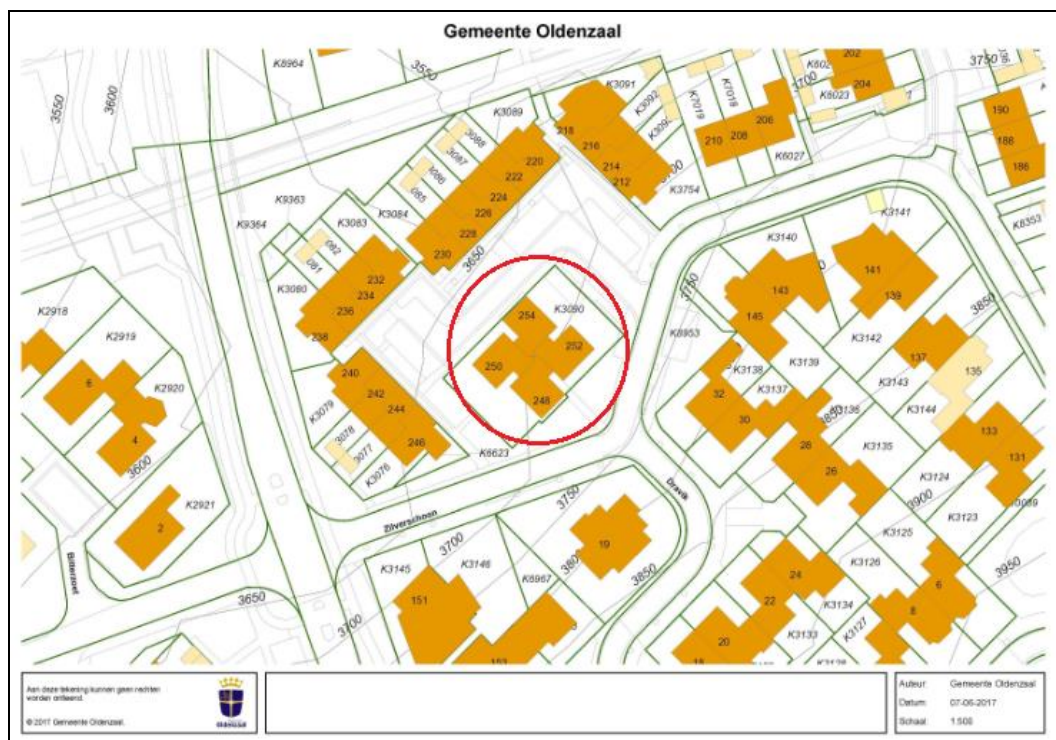
Datum: 14-10-2017
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2017/14.10
Versie: D1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor de locatie Zilver schoon 248 – 254 te Oldenzaal bestaan herontwikkelingsplannen. De op het terrein aanwezige bebouwing wordt gesloopt, waarna het terrein wordt heringericht. In opdracht van Aveco de Bondt is een verkennend natuuronderzoek aansluitend daarop een aanvullend onderzoek naar vleermuizen en huismusnesten uitgevoerd. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van het verkennend en aanvullend natuuronderzoek.

Figuur 1.1: Ligging plangebied (rood omcirkeld) in Oldenzaal.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten of gebieden. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten, dan is voor de ingreep mogelijk een ontheffing vereist op grond van de Wet natuurbescherming. Indien sprake is van effecten op beschermde gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming vereist.

2 Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

De Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. Ten aanzien van Natura 2000 zijn er beperkte wijzigingen in de Wet natuurbescherming ten opzichte van de bepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1998. Voor beschermde natuurmonumenten geldt dat de beschermingsstatus van deze gebieden in de nieuwe wet vervalt. Toetsing aan (oude doelen van) beschermde natuurmonumenten is derhalve vanaf het moment van inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming niet meer aan de orde.

In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing zijn er de volgende procedurevarianten:

- Geen nader onderzoek: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig)
- Voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten
- Verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel
- Passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

2.2 Wet natuurbescherming; Soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de wet zijn lijsten opgenomen met beschermde soorten. In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbe-
palingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van EZ) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit ontheffingsplicht artikel 3.10 uit de Wet natuurbescherming. Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld dient bij overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wn een ontheffing te worden aangevraagd. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuwe wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

2.3 Beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN/EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen het NNN/EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Concrete beleidsregels ten aanzien van de NNN/EHS in Overijssel zijn opgenomen in de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Overijssel.

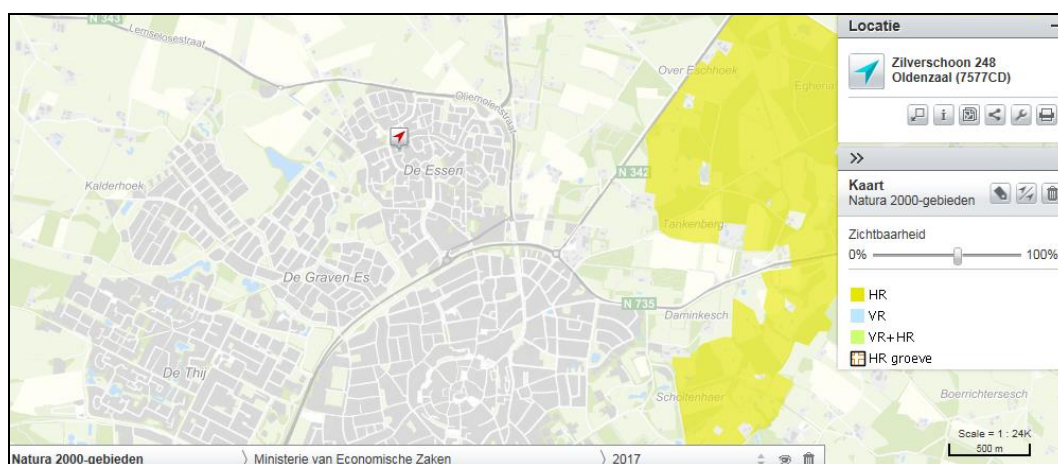
3 Bureauonderzoek

3.1 Werkwijze

Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. verspreidingsatlassen gebruikt en digitale media als www.waarneming.nl en www.telmeel.nl. Aan de hand van deze bureaustudie is een inschatting gemaakt van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.2 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Landgoederen Oldenzaal op ca. 1.500 meter afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand (> 3 km) van het plangebied.

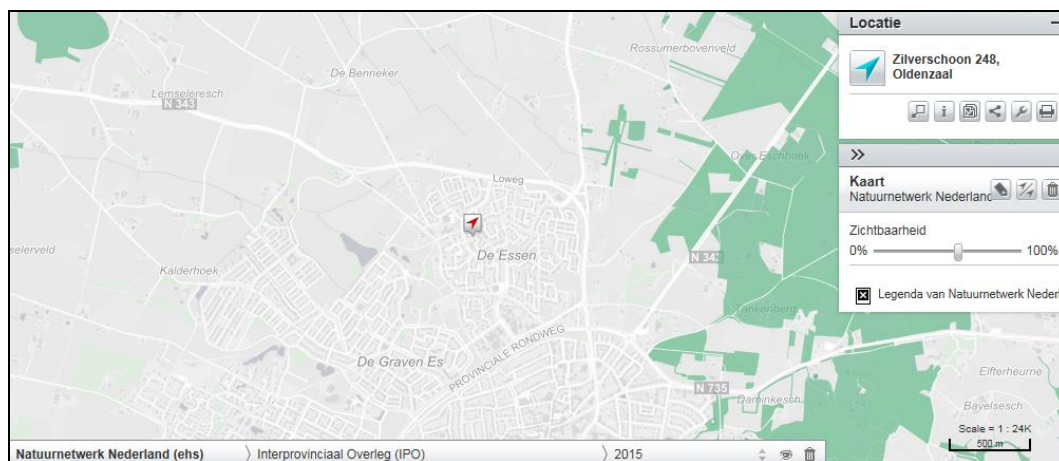

Figuur 3.2: Ligging Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas Leefomgeving IPO.

Het plangebied ligt in het stedelijk gebied van Oldenzaal en is niet zichtbaar vanuit de omliggende Natura 2000-gebieden. Van optische verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden is derhalve geen sprake. Gelet op de ligging van het plangebied in het stedelijk gebied van Oldenzaal en de beperkte impact van de ingreep (reguliere sloop- en bouwwerkzaamheden), kan verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden door licht en geluid of andere storingsfactoren worden uitgesloten. Effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn gelet op de beperkte (duur van de) ingreep eveneens op voorhand uitgesloten. Significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen op voorhand worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

3.3 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde NNN-gebied ligt op ruim 1 km afstand van het plangebied. Aangezien het plangebied buiten de begrenzing van het NNN ligt en de provinciale ruimtelijke verordening van Overijssel geen bepalingen ten aanzien van externe werking kent, is nadere toetsing aan de bepalingen uit de provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Overijssel ten aanzien van NNN niet noodzakelijk.

Figuur 3.3: Ligging NNN/EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas leefomgeving IPO.

3.4 Beschermden soorten

In de Nationale Databank Flora en Fauna (NDF) zijn geen waarnemingen van beschermde soorten aanwezig uit het plangebied. In de bredere omgeving (stedelijk gebied Oldenzaal) zijn soorten als gierwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis, watervleermuis, eekhoorn, egel en steenmarter waargenomen.

4 Verkennend veldbezoek

4.1 Werkwijze

Op 23 juni 2017 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van een expertoordeel is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het plangebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het plangebied kunnen voorkomen. Het veldonderzoek heeft een verkennend karakter en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde plantensoorten bekend uit het plangebied. Het plangebied is grotendeels verhard en bebouwd en heeft derhalve een beperkte waarde voor vaatplanten. Er zijn tijdens de veldbezoeken geen beschermde soorten muurplanten aangetroffen op de gevels van de bebouwing. In de tuinen rondom de gebouwen zijn ook geen beschermde soorten vaatplanten aanwezig. Nader onderzoek naar planten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.3 Vogels

De te slopen bebouwing is ongeschikt als broedlocatie voor de meeste vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats. Er zijn geen hoge en vrij aanvliegbare dakranden aanwezig voor de gierzwaluw. Voor gebouwbewonende uilen zoals steenuil en kerkuil bevat de bebouwing geen toegankelijke zolderruimtes. Alleen de dakranden van de laagst gelegen dakdelen zijn in potentie geschikt als broedplaats voor de huismus.

In de tuinen rondom de bebouwing kunnen algemeen voorkomende zangvogels broeden waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen dient voorkomen te worden, bijvoorbeeld door te werken buiten het broedseizoen op plaatsen waar vogels kunnen broeden. Er zijn geen (grote) nesten van roofvogels, ransuil, roek of andere boombewonende vogelsoorten met een jaarrond beschermde nestplaats aanwezig in het plangebied.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 Vleermuizen

De te slopen bebouwing is potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bebouwing heeft spouwmuren met enkele smalle open stootvoegen boven de kozijnen. De spouw is waarschijnlijk ook toegankelijk via de hoekpannen van de pannendaken. Voor grotere soorten zoals laatvlieger is de bebouwing ongeschikt als verblijfplaats. Aan de hand van aanvullend vleermuisonderzoek dient vastgesteld te worden of daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied.

4.4.2 Overige zoogdiersoorten

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen (sporen van) andere zoogdiersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied is ook slechts beperkt geschikt voor overige zoogdiersoorten. In de begroeiing rondom de bebouwing kan de egel (andere beschermde soort) foerageren. De bebouwing is niet toegankelijk voor de in Oldenzaal voorkomende steenmarter aangetroffen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van zwaardere beschermde overige zoogdiersoorten zijn niet in het plangebied aanwezig.

Voor de andere beschermde soort egel (art. 3.10 Wn) geldt een provinciale vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wn bij ruimtelijke ingrepen. Nader onderzoek naar overige zoogdiersoorten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.5 Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig voor beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen. Er is geen oppervlaktewater aanwezig wat kan dienen als leefgebied en/of voortplantingsplaats en geen begroeiing die geschikt is als overwinteringshabitat in de omgeving van geschikt voortplantingswater. Nader onderzoek naar vissen, amfibieën en reptielen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.6 Ongewervelden

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek naar ongewervelden of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

5 Aanvullend veldonderzoek

5.1 Vleermuizen

5.1.1 Werkwijze

Het inventariseren van vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017¹. Het aantal veldbezoeken is gebaseerd op de potentiële aanwezigheid van de volgende functies voor kleinere vleermuizen zoals gewone en ruige dwergvleermuis die in de bebouwing kunnen verblijven:

- Kraam- / zomerverblijfplaats;
- Paarplaats.

Aangezien niet alle holle ruimtes in spouwmuren en achter dakbeschot te bekijken zijn, heeft geen visuele inspectie plaatsgevonden in de overwinteringsperiode omdat eventuele overwinterende vleermuizen dan toch niet zichtbaar zijn. Wanneer gedurende het seizoen een vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen wordt aangetroffen, wordt er vanuit gegaan dat vleermuizen ook in het betreffende gebouw overwinteren.

In totaal hebben vier veldbezoeken plaatsgevonden, waarvan twee in de zomerperiode om kraamverblijven/of zomerverblijven van vleermuizen in kaart te brengen en twee in het najaar voor paarverblijven. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder droge weersomstandigheden. In onderstaande tabel zijn de data en weersomstandigheden van de veldbezoeken weergegeven.

Tabel 5.1.1: Data en weersomstandigheden van de vleermuisinventarisaties

Datum	Type inventarisatie	Type bezoek	Weersomstandigheden
23-06-2017	Zomer- en kraamverblijven	Avondbezoek	22° Celsius, bewolkt, windkracht 3
13-07-2017	Zomer- en kraamverblijven	Ochtendbezoek	10° Celsius, half bewolkt, windkracht 1
24-08-2017	Baltsverblijven/ zwermplaatsen	Avondbezoek	20° Celsius, half bewolkt, windkracht 2
21-09-2017	Baltsverblijven/ zwermplaatsen	Avondbezoek	18° Celsius, bewolkt, windkracht 2

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met een Pettersson D240x batdetector. Dit apparaat zet de ultrasone geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden vertraagd (time-expansion) worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld. Het gebruik van een Pettersson D240x batdetector is conform de voorwaarden voor materiaalgebruik vanuit het Vleermuisprotocol.

5.1.2 Resultaten

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de bebouwing. Er is ook geen baltsactiviteit van vleermuizen in en rond het plangebied waargenomen tijdens het vleermuisonderzoek. Geconcludeerd wordt dat de te slopen bebouwing geen functie heeft als verblijfplaats voor vleermuizen.

Tijdens de veldbezoeken zijn enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen in het plangebied. Van essentieel foerageergebied dat van belang is voor het behoud van de functionaliteit van buiten het plangebied gelegen verblijfplaatsen van vleermuizen is geen sprake. Tijdens de veldbezoeken zijn geen vliegroutes van vleermuizen in het plangebied vastgesteld.

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2017. Vleermuisprotocol 2017.

Figuur 5.1.2: Waargenomen foeragerende exemplaren van de gewone dwergvleermuis (rode stip) in en rond het plangebied.

5.2 Huismus

5.2.1 Werkwijze

De dakconstructie van de woningen zijn alleen toegankelijk voor huismussen via de dakgoten. Van daaruit kunnen huismussen onder de onderste rij pannen kruipen om op de panlatten te nestelen. Op 25 oktober 2017 zijn de onderste pannen van het dak van de woningen gelicht om te kijken of er nesten of oud nestmateriaal van huismus onder de pannen aanwezig zijn.

5.2.2 Resultaten

Er zijn geen nesten van huismus aangetroffen onder de dakpannen van de woningen in het plangebied. Er is ook geen oud nestmateriaal van de huismus aangetroffen onder de dakpannen dat kan duiden op eerdere bewoning door huismussen. De onderste dubbele panlat is ook op de tengels bevestigd, waardoor nestmateriaal tussen het dakbeschot en de panlat door kan vallen. Dit maakt de dakconstructie ongeschikt als nestplaats voor de huismus. Geconcludeerd wordt dat de bebouwing in het plangebied niet door de huismus wordt gebruikt als nestplaats.

6 Conclusie

6.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

De voorgenomen herontwikkeling van de locatie Zilverschoon 248 – 254 in Oldenzaal leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

6.2 Wet natuurbescherming; soortenbescherming

Het plangebied vormt in beperkte mate geschikt leefgebied de algemeen voorkomende zoogdiersoorten zoals de egel. Het betreft een andere beschermde soort (art. 3.10 Wn), waarvoor een provinciale vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming geldt. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

De bebouwing is potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen en huismus. Aanvullend onderzoek naar deze soort(groep)en heeft echter aangetoond dat er geen verblijfplaatsen of essentiële leefgebieden in het plangebied aanwezig zijn. De voorgenomen herontwikkeling van de locatie Zilverschoon 248 – 254 in Oldenzaal leidt niet tot een overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van niet-vrijgestelde beschermde soorten. Het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

In de begroeiing in de tuinen van de woningen kunnen algemeen voorkomende zangvogels broeden waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen dient voorkomen te worden, bijvoorbeeld door te werken buiten het broedseizoen op plaatsen waar vogels kunnen broeden.

6.3 Natuurnetwerk Nederland

De voorgenomen herontwikkeling van de locatie Zilverschoon 248 – 254 in Oldenzaal leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland. Verdere toetsing in de vorm van een “Nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.